

Interior]. Retrieved from: http://pentagonus.ru/publ/vvs_nacionalnoj_gvardii_ssha/13-1-0-1361 [in English].

10. A path with purpose. (2015). Ofitsiyni sait Natsionalnoi hvardii SShA. Retrieved from: <http://www.nationalguard.com/careers> [in English].

Стаття надійшла до редакції: 24.10.2020

УДК 349.6(477)

Кожура Людмила Олександрівна,

кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри теорії та історії права ЮІ ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

e-mail: lepel@ukr.net

ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВА ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я

В даній науковій статті визначено особливості права осіб з інвалідністю на охорону здоров'я. Визначено, що право особи з інвалідністю на охорону здоров'я пов'язане зі значною кількістю конституційних прав і свобод людини й громадянина в Україні та багато в чому забезпечує можливість належної їх реалізації. Визначено характерні риси права особи з інвалідністю на охорону здоров'я.

Встановлено, що питання права осіб на охорону здоров'я є найбільш актуальним для будь-якої особи, особливо з інвалідністю. Зважаючи на зазначене, а також враховуючи збільшення у зв'язку з подіями на Сході України чисельності осіб, які потребують своєчасної та якісної медичної допомоги, у статті пропонується здійснити окремі дієві кроки.

Ключові слова: право, соціальний захист населення, особи з інвалідністю, охорона здоров'я, права та свободи особи.

Kozhura L. CHARACTERISTICS OF THE RIGHT OF PERSONS WITH DISABILITIES TO HEALTHCARE

This scientific article identifies the features of the right of persons with disabilities to health care. It is determined that the right of a person with a disability to health care is associated with a significant number of constitutional rights and freedoms of man and citizen in Ukraine and largely ensures the possibility of their proper implementation. The characteristics of the right of a person with a disability to health care have been identified.

The issue of the right of individuals to health care has been found to be most relevant to anyone, especially those with disabilities. In view of the above, as well as taking into account the increase in connection with the events in Eastern Ukraine, the number of people in need of timely and quality medical care, the article proposes to take some effective steps.

Key words: law, social protection, persons with disabilities, health care, rights and freedoms of the person.

Постановка проблеми. Здоров'я населення і медико-демографічні процеси (народжуваність, фізичний розвиток, захворюваність, інвалідність, середня тривалість життя, смертність) залежать від соціального й економічного рівня розвитку суспільства, від політики держави, що проводиться у галузі охорони здоров'я та від рівня розвитку системи охорони здоров'я. Ця одна з найважливіших сфер державного і громадського життя та є пріоритетною функцією й обов'язком держави. За стан охорони здоров'я держава несе відповідальність перед своїм народом і міжнародним співтовариством [1, с.123-124].

Сьогодні в Україні, як зазначають вчені, вже постала проблема збереження здоров'я, а не лише його поліпшення. На жаль, у нашій державі за останні роки стан здоров'я населення значно погіршився. Це пояснюється несприятливими соціально-економічними та демографічними чинниками, екологічною кризою, яка загострилась наслідками Чорнобильської катастрофи, психологічними факторами, які пов'язані з соціальним стресом, а також через стан охорони здоров'я, який оцінюється експертами ВООЗ як критичний. Поряд з погіршенням загальної епідемічної ситуації підвищується інфекційна захворюваність, спостерігаються спалахи небезпечних інфекційних захворювань, небезпечних у мирний час, поширюється алкоголізм, наркоманія і токсикоманія [1, с.130-131]. Також слід відзначити, що динаміка чисельності осіб з інвалідністю постійно збільшується, що призводить до збільшення інвалідизації населення. В даній ситуації головна роль відведена саме державі та відповідно державній політиці щодо забезпечення гідних умов життя і здоров'я кожної особи.

Метою статті є здійснення характеристики права осіб з інвалідністю на охорону здоров'я.

Виклад основного матеріалу дослідження. Охорона здоров'я є ключовою в житті кожної людини, особливо особи з інвалідністю. Проте на сьогодні в Україні робота системи охорони здоров'я є вкрай незадовільною. Якісні медичні послуги, в даному випадку мова йде про безкоштовні медичні послуги, в Україні є малодоступними не лише для людей з інвалідністю, а й загалом для всіх категорій осіб. Система охорони здоров'я в основному спрямована на лікування пацієнтів, а не на профілактику захворювань та їх раннє виявлення, що призводить, у тому числі, до зростання первинної інвалідизації.

В основі незабезпеченості права людей з інвалідністю на охорону здоров'я лежить проблема

відсутності у законодавця розуміння змісту права людей з інвалідністю на охорону здоров'я, у зв'язку з цим, воно зводиться лише до забезпечення, й при тому на неналежному рівні медикаментами, технічними й іншими засобами, послугами з медичної реабілітації. Втім, зміст права на охорону здоров'я осіб з інвалідністю є ширшим та окрім зазначеного також включає: медичне обслуговування та медичну допомогу, в тому числі, і на дому, а також можливість перебування в закладах соціального захисту населення; забезпечення протезно-ортопедичними виробами; забезпечення висококваліфікованими спеціалістами, які надають різного роду медичні, реабілітаційні та інші послуги особам з інвалідністю тощо.

На сьогодні в Україні чисельність людей з інвалідністю в загальній структурі населення становить понад 6 %.

Станом на 1 січня 2018 року налічувалося 2 603,3 тисячі людей з інвалідністю, у тому числі: 1 групи – 240,6 тисяч осіб; 2 групи – 900,5 тисяч осіб; 3 групи – 1 306,2 тисяч осіб; дітей з інвалідністю – 156,1 тисяча осіб.

Найвні статистичні дані яскраво свідчать про необхідність на державному рівні гарантування права на охорону здоров'я осіб з інвалідністю та вживання всіх необхідних заходів для гарантування з боку держави даного права, адже, сфера охорони здоров'я для людей з інвалідністю є особливо актуальною в силу проблем, пов'язаних зі станом їх здоров'я. Втім, на жаль, слід констатувати, що усупереч цьому робота національної системи охорони здоров'я є вкрай незадовільною.

Така ситуація зумовлена низкою чинників, серед яких можемо виділити наступні: – відсутність достовірної статистики щодо людей з інвалідністю (у тому числі у розрізі груп та захворювань), а відтак, і достовірних показників для визначення з пріоритетами у цій сфері; – фізична недоступність закладів охорони здоров'я; – відсутність належного фінансування сфери охорони здоров'я; – неякісне заповнення індивідуальних програм реабілітації; – відсутність розуміння в людей значення вирішення проблем зі здоров'ям на початковому етапі їх виникнення (халатне відношення до здоров'я), а також вживання профілактичних заходів щодо стану свого здоров'я; – несвоєчасність прийняття уповноваженими органами рішень з питань забезпечення людей безоплатними ліками тощо.

Також зазначимо, що у заключних зауваженнях Комітету ООН з прав людей з інвалідністю стосовно первинного звіту України Комітету ООН з прав людей з інвалідністю, констатовано занепокоєння повідомленнями про те, що особи з інвалідністю стикаються з труднощами доступу до медичної допомоги, зокрема в доступі до лікарських засобів та послуг з реабілітації, і що особи з інвалідністю в сільській місцевості мають обмежений доступ до медичних установ. Крім того, Комітет ООН занепокоєний тим, що жінки та дівчата з інвалідністю мають обмежений доступ до інформації про статеве та репродуктивне здоров'я і планування сім'ї, що порушує принцип рівності за статеву ознакою.

Саме тому, в контексті зазначених проблем актуальним є забезпечення державою права на охорону здоров'я населення, а особливо осіб з інвалідністю. Одна справа, коли держава забезпечує реалізацію права на охорону здоров'я фізично здорової особи, а вже зовсім інша, коли суб'єктом такого права є особа з інвалідністю. В даному разі потрібно вести мову вже не просто про гарантування права на охорону здоров'я зі сторони держави, а про важливість підтримки осіб з інвалідністю, сприяння, гарантування права на охорону здоров'я осіб з інвалідністю всіма можливими способами, в тому числі, і шляхом залучення міжнародного співтовариства.

На засіданні Генеральної Асамблеї ООН визначено, що особи з інвалідністю мають право на найбільш досяжний рівень здоров'я без дискримінації за ознакою інвалідності [2]. У цьому контексті, здоров'я визначається як «стан повного фізичного, психічного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність захворювань чи хвороб» [3].

Слід відзначити, що поняття «право на охорону здоров'я осіб з інвалідністю» на сьогодні немає в жодному нормативно-правовому акті, а на конституційному рівні закріплено обов'язок держави гарантувати право на охорону здоров'я всіх без виключення осіб, як громадян України, так і інших осіб, котрі проживають на її території на законних підставах.

Першопочатково визначення права на охорону здоров'я осіб з інвалідністю знайшло своє місце в міжнародних правових актах. Втім на міжнародному рівні закріплено засади заборони дискримінації, в тому числі, і за ознакою інвалідності. Саме тому, вважаємо, що право осіб з інвалідність на охорону здоров'я має такий зміст, що і право на охорону здоров'я для осіб, які не мають інвалідності, враховуючи деякі особливості визначені інвалідністю. Зокрема, ст.25 Загальної декларації прав людини визначає, що кожна людина має право на такий життєвий рівень, включаючи їжу, одяг, житло, медичний догляд та необхідне соціальне обслуговування, який є необхідним для підтримання здоров'я; в ст.12 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права визначено право кожної людини на найвищий досяжний рівень фізичного і психічного здоров'я; в ст.11 Європейської соціальної хартії визначено право на охорону здоров'я, а також передбачено обов'язок держави вживати профілактичні, організаційні, санітарно-епідеміологічні, запобіжні та інші заходи щодо забезпечення права на охорону здоров'я; в ст.24 Конвенції про права дитини визначено право дитини на користування найбільш досконалими послугами системи охорони здоров'я та засобами лікування хвороб і відновлення здоров'я. Держави-учасниці намагаються забезпечити, щоб жодна дитина не була позбавлена свого права на доступ до подібних послуг системи

охорони здоров'я [4, ст.24], а в ст. 11 Конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації визначено рівність прав жінок і чоловіків на охорону здоров'я, в тому числі і жінок-інвалідів.

Окрім того, в ст.25 Конвенції про права осіб з інвалідністю визначено, що особи з інвалідністю мають право на найбільш досяжний рівень здоров'я без дискримінації за ознакою інвалідності, втім не визначено поняття даного права та його зміст. Також в даній нормі закріплено гарантії права осіб з інвалідністю на доступ до послуг у сфері охорони здоров'я, у тому числі, до сексуального та репродуктивного, а також до реабілітації за станом здоров'я. При цьому, ці послуги мають бути належної якості та розташовуватися якомога ближче до місць безпосереднього проживання осіб з інвалідністю (особливо це стосується сільських районів). Дуже важливо підкреслити положення Конвенції про права осіб з інвалідністю, яка встановлює, що інвалідність – це не обов'язково медичний стан і підкреслює не стільки роль екологічних та психологічних бар'єрів, стільки зменшення бар'єрів(якщо вони взагалі існують), які перешкоджають повній та ефективній участі в житті суспільства нарівні з іншими.

Право на здоров'я, гарантовано даною нормою повинно також розглядатися у контексті ч. 2 ст. 4 Конвенції про права осіб з інвалідністю, яка вимагає від держав поступової реалізації економічних та соціальних прав. Поступове здійснення означає, що «держави-учасниці мають здійснити конкретне тривале зобов'язання настільки швидко й ефективно, настільки це можливо» [5] відносно повної реалізації права на здоров'я. Комітет з прав інвалідів визнає, що жодна держава не в змозі відразу реалізувати право на здоров'я. Зобов'язання держав щодо поступової реалізації права на здоров'я вимагає від них продовження дій по забезпеченню права, визнаючи, що цей процес досяжний лише протягом довгого часу.

В Законі України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» серед всього іншого надано визначення поняття «охорона здоров'я». Разом з тим, з даного визначення можна зробити висновок, що під правом на охорону здоров'я законодавець розуміє збереження та відновлення фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості її життя [6, ст.1].

Таким чином, в вищезазначених нормативно-правових актах не міститься визначення права на охорону здоров'я, а лише задекларовано дане право як одне з невід'ємних прав, яким володіє особа незалежно від фізичного стану, рівня соціального забезпечення та інших ознак. Також, вважаємо, що застосування словосполучення «найбільш досяжний рівень здоров'я» є оціночним невизначеним поняттям, яке не може характеризувати стан здоров'я особи та відповідно бути критерієм для визначення необхідного обсягу забезпечення даного виду права, адже, в теорії адміністративного права неоднозначно підходять до практики застосування оціночних понять в праві, що не може конкретизувати стан явища.

В науці адміністративного права, нажаль, рідко зустрічаються дослідження, що стосуються змісту права на охорону здоров'я особи з інвалідністю.

В.В. Воробйов під право на охорону здоров'я розуміє передусім забезпечення відповідного життєвого рівня. Крім того, це право передбачає також наявність безпечного для життя і здоров'я людини навколишнього природного середовища [7, с.65]. Втім, виникає питання, а який рівень на думку автора є «відповідним»? Знову ж таки для однієї особи є відповідним один рівень життя, а для іншої інший. Саме тому, вважаємо, що критерій відповідності повинен бути обґрунтований з медичної точки зору.

О.Г. Кушніренко право на охорону здоров'я пропонує розуміти як сукупність соціальних, організаційних, економічних, науково-медичних, санітарно-епідеміологічних і профілактичних заходів, які зобов'язана проводити держава в інтересах своїх громадян [8, с.95].

І.Я. Сенюта визначає, що право на охорону здоров'я включає в себе широкий спектр соціально-економічних чинників, що створюють умови, в яких люди можуть вести здоровий спосіб життя, а саме: адекватне забезпечення продуктами харчування; забезпечення житловими умовами; доступ до безпечної питної води та створення санітарно-гігієнічних умов; безпечні і здорові умови праці; здорові умови проживання і навколишнього природного середовища; доступ до медичної освіти та інформації, в тому числі з питань сексуального і репродуктивного здоров'я [9, с.10].

С.Г. Стеценко та А.М. Пищита під правом на охорону здоров'я пропонують розуміти конституційно закріплене право кожної людини на створення з боку держави таких умов, при яких максимально можлива реалізація соціальних і екологічних прав, юридичних гарантій у сфері охорони здоров'я, отримання безкоштовної медико-соціальної допомоги в державних і муніципальних установах охорони здоров'я, а так само інших факторів, що сприяють охороні і зміцненню здоров'я людини [10, с.7].

Право на охорону здоров'я осіб з інвалідністю має державно-владний характер, який полягає в тому, що право виражає державну волю суспільства в цій сфері, обумовлену економічними, духовними, національними, релігійними, природними та іншими умовами життя суспільства. Через волю держави акумулюються економічні, політичні, соціальні, культурні та інші інтереси різних класів, верств і груп населення. Така державна воля суспільства, втілена в правових нормах, і є правом. Державна воля стосовно прав і свобод людини закріплюється насамперед у Конституції держави [11, с. 3].

Таким чином, право на охорону здоров'я є невід'ємним конституційним правом особи, яке складається з різних елементів, наявність яких забезпечує особі безпечні умови життя. Водночас, коли мова йде про право на охорону здоров'я осіб з інвалідністю, то в даному випадку, на нашу думку, варто вести мову не лише про безпечні умови життя, але і про обов'язок держави гарантувати особі належне медичне

обслуговування та захист.

Здійснивши аналіз сучасного стану забезпечення права осіб з інвалідністю на охорону здоров'я та за результатами проведеного нами анкетування ми можемо відзначити, що ключовими проблемами охорони права на здоров'я осіб з інвалідністю є:

1) відсутня достовірна статистика щодо осіб з інвалідністю, а відтак, і достовірні показники для визначення з пріоритетами у сфері охорони здоров'я щодо цієї категорії осіб. Так, за даними Міністерства соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я України та Пенсійного фонду України спостерігається негативна динаміка збільшення чисельності осіб з інвалідністю: 2015 р. - 2568500 осіб; 2016 р. - 2614100; 2017 р. - 2603300; 2018 р. - 2635600 осіб [12, с.63]. Втім, за даними з урахуванням інвалідності мирного населення та постраждалих воїнів АТО, на сьогодні чисельність осіб з інвалідністю сягає показника в майже 2 950 000 осіб з інвалідністю. Саме тому, хотілося б відзначити, що невідповідність статистичних даних реальним показникам робить неможливим здійснення реального моніторингу ефективності реалізації державних програм в досліджуваній сфері та визначенні можливих шляхів вирішення актуальних проблем.

Одним з дієвих кроків, на нашу думку, в напрямку вирішення проблеми невідповідності статистичних даних було запровадження в Україні централізованого банку даних з проблем інвалідності.

Основними завданнями банку даних є: 1) створення єдиної комплексної інформаційно-аналітичної системи обліку осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, інших осіб; 2) проведення аналізу та ведення обліку даних про: реабілітаційні заходи, а також визначення потреби в таких заходах; засоби та послуги реабілітації, які надаються особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю, іншим особам, а також визначення потреби в таких засобах і послугах; доступність та оснащення закладів охорони здоров'я для надання послуг особам з інвалідністю та іншим маломобільним категоріям населення; виплату грошової компенсації під час виконання індивідуальних програм реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю; 3) ведення реєстру: реабілітаційних установ, які належать до сфери управління Мінсоцполітики, МОН, Мінмолодьспорту, МОЗ та інших центральних органів виконавчої влади; недержавних установ та суб'єктів господарювання, що розробляють, виготовляють, реалізують, ремонтують технічні та інші засоби реабілітації, виробляють медичного призначення та надають послуги особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю, іншим особам; будинків-інтернатів, санаторіїв, закладів загальної середньої освіти, закладів вищої освіти, підприємств, установ, організацій і закладів незалежно від форм власності та господарювання, фізичних осіб - підприємців, які відповідають критеріям діяльності суб'єктів, що надають соціальні послуги, а також фізичних осіб, які надають соціальні послуги відповідно до Закону України "Про соціальні послуги" (далі - суб'єкти, що надають соціальні послуги), установ та організацій громадських об'єднань осіб з інвалідністю, підприємств, які забезпечують працевлаштування осіб з інвалідністю, установ, закладів системи реабілітації відповідно до статті 12 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» тощо [13];

2) заклади охорони здоров'я не оснащені необхідним обладнанням для обслуговування осіб з інвалідністю, які користуються кріслами колісними. Для прикладу, поки залишається проблема із забезпеченням жіночих консультацій кріслами для пацієнок-візочниць. І лише величезними зусиллями громадських інституцій вона дуже повільно починає вирішуватися;

3) медичні працівники переважно не обізнані щодо специфіки обслуговування людей з інвалідністю різних нозологій. На сьогодні відсутні професійні психологічні та медичні консультації осіб з інвалідністю, у тому числі з урахуванням форм інвалідності;

4) відсутнє належне фінансування сфери охорони здоров'я, що призводить до зупинки чи блокування багатьох програм по підтримці осіб з інвалідністю і по зменшенню інвалідизації в Україні, а також освоєння профінансованих коштів через злочинну службу недбалість деяких працівників державних структур;

5) наявність проблем, які пов'язані з упровадженням Технічного регламенту щодо медичних виробів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 2 жовтня 2013 р. № 753. Ні органи оцінки відповідності, ні МОЗ, ні Держлікслужба не мають однозначної позиції стосовно того, які технічні та інші засоби реабілітації, перелік яких затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2012 р. № 321, відносяться до медичних виробів;

6) неякісно заповнюються індивідуальні програми реабілітації;

7) відсутній чіткий механізм застосування психотропних ліків;

8) до сьогодні залишається невирішеним питання переходу в Україні на страхову медицину.

Висновки. Зважаючи на те, що питання права осіб на охорону здоров'я є найбільш актуальним для будь-якої особи, особливо з інвалідністю, а також враховуючи збільшення у зв'язку з подіями на Сході України чисельності осіб, які потребують своєчасної та якісної медичної допомоги, пропонуємо здійснити наступні дієві кроки:

– забезпечити доступність закладів охорони здоров'я для осіб з інвалідністю з порушеннями зору, слуху, опорно-рухового апарату та інших маломобільних груп населення;

– видавати ліцензії та акредитувати лише ті заклади охорони здоров'я, які фізично доступні для осіб з інвалідністю з порушеннями зору, слуху, опорно-рухового апарату та інших маломобільних груп населення;

– забезпечити доступність, у тому числі фінансову, для осіб з інвалідністю послуг у сфері охорони здоров'я;

- запровадити систематичний моніторинг закладів охорони здоров'я, у яких перебувають особи з інвалідністю, на предмет дотримання прав та інтересів цих людей;
- привести у відповідність із Міжнародною класифікацією функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я критерії встановлення інвалідності та отримання реабілітаційних засобів і послуг людьми з інвалідністю;
- здійснити заходи щодо забезпечення обізнаності осіб з інвалідністю та навчання і підвищення кваліфікації працівників закладів охорони здоров'я з питань сімейних відносин та репродуктивного здоров'я осіб з інвалідністю. Наприклад, державам, можливо, доведеться розвивати інфраструктуру медичного обслуговування, проводити тренінги для медичних працівників або здійснювати в медицині правові реформи, щоб розпочати реалізацію права на здоров'я [14, 9.4];
- запровадити проведення кампаній з пропаганди вирішення проблем зі здоров'ям на початковому етапі їх виникнення;
- запровадити проведення кампаній з пропаганди психічного здоров'я, консультування з питань психічного здоров'я в системі первинної медичної допомоги в навчальних закладах та в громаді;
- вжити заходи щодо 100-відсоткового забезпечення стомованих хворих відповідними технічними засобами реабілітації та заходами з реабілітації;
- посилити епіднадгляд за гострими в'ялими паралічами; посилити вірусологічний моніторинг стічних вод; посилити контроль за станом джерел водопостачання та рекреаційних зон; посилити вимоги щодо дотримання правил особистої гігієни населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Сенюта І.Я. Право людини на охорону здоров'я та його законодавче забезпечення в Україні (загальнотеоретичне дослідження): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Л. : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2006. 217 с.
2. Генеральна Асамблея ООН. Конвенція про права інвалідів, A/RES/61/106, ст. 25 (2006). <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRPD/Pages/ConventionRightsPersonsWithDisabilities.aspx>.
3. ВООЗ. Визначення здоров'я. <http://www.who.int/about/definition/en/print.html>.
4. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 року. URL. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021
5. ООН. Комітет з економічних, соціальних і культурних прав, зауваження загального порядку № 3: Природа зобов'язань держав-учасників, E/1991/23 (14 грудня 1990 р.). <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cescr/comments.htm>.
6. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19 листопада 1992 року № 2801-XII. Відомості Верховної Ради України, 1993. № 4. Ст.19.
7. Воробйов В.В. Адміністративно-правове регулювання сфери охорони здоров'я: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. 3.: Класичний приватний університет, 2012. 218 с.
8. Кушніренко О.Г., Слінько Т.М. Права і свободи людини та громадянина. Х., 2001, «Факт», 375 с.
9. Охрана здоровья и права человека: ресурсное пособие / под научной редакцией И.Я. Сенюты (версия на рус. языке). 5-е изд., доп. Львов : Издательство ЛОБФ «Медицина и право», 2015. 989 с.
10. Пищита А.Н., Стеценко С.Г. Медицинское право. Особенная часть. Право на жизнь и получение медицинской помощи. Дефекты оказания медицинской помощи. Учебно-методическое пособие. М.: РМАПО, 2005. 48 с.
11. Тодька Ю. Н. Конституционный статус человека и гражданина в Украине / Ю. Н. Тодька, О. Ю. Тодька. К.: Концерн «Видавничий дім Ін Юре», 2004. 368 с.
12. Соціальний захист населення України : статистичний збірник. URL. http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/07/zb_szn_2017.pdf
13. Про затвердження Положення про централізований банк даних з проблем інвалідності: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2011 р. № 121. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121-2011-п>
14. Інвалідність, інтеграція, здоров'я і права людини. Охорона здоров'я і права людини: ресурсний посібник. 2015. 113 с.

REFERENCES:

1. Seniuta, I.Ia. (2006). Pravo liudyny na okhoronu zdorovia ta yoho zakonodavche zabezpechennia v Ukraini (zahalnoteoretychne doslidzhennia). [The human right to health care and its legislative provision in Ukraine (general theoretical research)]. Cadidate's thesis. Lviv: Lvivskiyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka [in Ukrainian].
2. Heneralna Asambleia OON. Konventsiaa pro prava invalidiv. [UN General Assembly. Convention on the Rights of Persons with Disabilities]. (2006). Retrieved from: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRPD/Pages/ConventionRightsPersonsWithDisabilities.aspx>. [in Ukrainian].
3. VOOZ. Vyznachennia zdorovia. [WHO. Determination of health]. <http://www.who.int/about/definition/en/print.html>. [in Ukrainian].
4. Konventsiaa pro prava dytyny. [Convention on the Rights of the Child]. (1989, November 20). Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 [in Ukrainian].

5. OON. Komitet z ekonomichnykh, sotsialnykh i kulturnykh prav, zauvazhennia zahalnoho poriadku № 3: Pryroda zobov'язan derzhav-uchasnykiv. [UN. Committee on Economic, Social and Cultural Rights, general comments № 3: Nature of the obligations of States parties]. (1990, December 14). Retrieved from: <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cescr/comments.htm>. [in Ukrainian].
6. Zakon Ukrainy Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia № 2801-XII. [Law of Ukraine Fundamentals of the legislation of Ukraine on health care]. (1992, November 19). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 4, 19 [in Ukrainian].
7. Vorobiov, V.V. (2012). Administratyvno-pravove rehulivannia sfery okhorony zdorovia. [Administrative and legal regulation of health care]. Candidate's thesis. Z.: Klasychnyi pryvatnyi universytet [in Ukrainian].
8. Kushnirenko, O.H., & Slinko, T.M. (2001). Prava i svobody liudyny ta hromadianyna. [Human and civil rights and freedoms]. Kherson: «Fakt» [in Ukrainian].
9. Seniuta, Y.Ia. (Ed.). (2015). Okhrana zdorovia y prava cheloveka: resursnoe posobyie. [Health and human rights: a resource manual]. Lviv : Yzdatelstvo LOBF «Medytsyna y pravo» [in Russian].
10. Pyshchyta, A.N., & Stetsenko, S.H. (2005). Medytsynskoe pravo. Osobennaia chast. Pravo na zhyzn y poluchenye medytsynskoi pomoshchy. Defekty okazania medytsynskoi pomoshchy. Uchebno-metodycheskoe posobyie. [The right to life and to receive medical care. Defects in medical care. Training manual.]. M.: RMAPO [in Russian].
11. Todyka, Yu. N. (2004). Konstytutsyonnyi status cheloveka y hrazhdanyna v Ukrainy. [Constitutional status of a person and a citizen in Ukraine]. K.: Kontsern «Vydavnychiy dim In Yure» [in Russian].
12. Sotsialnyi zakhyst naselennia Ukrainy: statystychnyi zbirnyk. [Social protection of the population of Ukraine: a statistical collection.]. Retrieved from: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/07/zb_szn_2017.pdf [in Ukrainian].
13. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro zatverdzhennia Polozhennia pro tseentralizovanyi bank danykh z problem invalidnosti № 121. (2011). [On approval of the Regulations on the centralized database on disability issues: approved]. Retrieved from. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121-2011-p> [in Ukrainian].
14. Invalidnist, intehtratsiia, zdorovia i prava liudyny. [Disability, integration, health and human rights]. (2015). Okhorona zdorovia i prava liudyny: resursnyi posibnyk [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 24.10.2020

УДК 342.92

Окопник Олена Миколаївна,
кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри галузевого права та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
e-mail: olenaokopnik@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-0598-0557>

СУЧАСНІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ

Стаття присвячена сучасним питанням взаємодії громадськості та прокуратури України, адже розвинене громадянське суспільство є невід'ємною складовою всіх демократичних правових держав світу. Очевидно, що сильна держава та правові інститути неможливі без поінформованого громадянського суспільства, яке стає дієвим чинником державотворення за умови конструктивного та соціально відповідального діалогу з державою в межах правового поля. Громадянське суспільство активно сприяє процесам політичної демократизації, набуття державою ознак правової, відстоюючи матеріальну і духовну незалежність людини від держави, домагаючись правової гарантії такої незалежності, захисту приватних і суспільних інтересів людей. Разом з тим, має бути зворотній зв'язок державних інститутів з громадськістю, оскільки правова держава має реагувати на запити і потреби громадян, інформувати про діяльність державних органів, видавати відповідні законодавчі акти та слідкувати за їх виконанням. Держава повинна створити ситуацію правової захищеності громадян, сформувані сприятливе правове поле для їх діяльності. Прокуратура України є одним з державних органів, який здійснює захист прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави. Тому особливого значення набуває проблема співпраці прокуратури з громадянським суспільством. У сучасному суспільстві істотно змінюється сфера діяльності прокуратури. Удосконалюються взаємодія між населенням, засобами масової інформації, державними органами і прокуратурою. І щоб така взаємодія функціонувала, Офіс Генерального прокурора повинен розробити ясну й ефективну стратегію розвитку діяльності як самої прокуратури, так і взаємодії її з громадськістю та засобами масової інформації для забезпечення прозорості та відкритості діяльності прокуратури.

Ключові слова: європейські стандарти, гласність, громадськість, державний орган, засоби масової інформації, населення, прозорість, прокуратура.